“Срібна доба” російської поезії

кінець XIX - початок XX століття

Підготувала Сербіна В.Я.
вчитель світової літератури
Уманської ЗОШ № 11

Початок XX - цікавий час в історії Росії. Люди жили на зламі століть і чекали чогось нового, незвіданого. Час змін, час контрастів… І серед усього цього живим залишалося слово, слово поетів. Воно летіло поряд з вихором грандіозних подій, залишивши для нас чудові рядки їх прекрасних творів.

Среди миров, в мерцании светил
Одной Звезды я повторяю имя…
Не потому, чтоб я Ее любил,
А потому, что я томлюсь с другими.
И если мне сомненье тяжело, -
Я у Нее одной молю ответа,
Не потому, что от Нее светло,
А потому, что с ней не надо света.

И. Ф. Анненский

Початок століття – початок нової ери російської поезії. Змінюються естетичні орієнтири, кардинально оновлюються літературні прийоми, зявляються групи, напрями, течії: символісти стають обєктом нападу футуристів, з одного боку, і акмеїстів – з іншого. Але у поезії, яка народжувалася, було і спільне: **визначення змісту життя, відкриття таємниць природи, тонке вираження своїх почуттів і бачення світу.**

В оный день, когда над миром новым
Бог склонил лицо свое, тогда
Солнце останавливали словом,
Словом разрушали города.
И орел не взмахивал крылами,
Звезды жались в ужасе к луне,
Если, точно розовое пламя,
Слово проплывало в тишине.

Н. С. Гумилев, "Слово", 1921.

Термін **«срібна доба»** є досить умовним. Так почали називати 90-ті роки XIX століття та 10-ті роки XX століття. Вперше цей термін було запропоновано Б. Зайцевим та М. Бердяєвим одночасно в еміграції та в Росії, але офіційним він став лише в 60- ті роки XX століття.

Поезія цього періоду відрізняється містицизмом, кризою віри та духовності. Віршовані рядки віддзеркалювали душевні муки, внутрішній хаос і тривогу. Пройшла глобальна переоцінка цінностей, але в світлі нової епохи, на противагу тій, яку вона змінила, національні, літературні й фольклорні традиції заграли новими яскравими барвами. Це було сонячне сяйво творчого простору, воно прагнуло краси та самоствердження. І хоча ми називаємо цей час "срібним ", а не "золотим", саме він став найяскравішим в російській поезії.

Ніколи в російській літературі не існувало одночасно стільки різноманітних течій, шкіл, як на межі XIX та XX ст. З 40-х років і до кінця XIX століття основним літературним напрямом був реалізм. Але **на початку 90-х років XX століття виникає модерністична література.**

В. Каменский. «Железобетонная поэма»

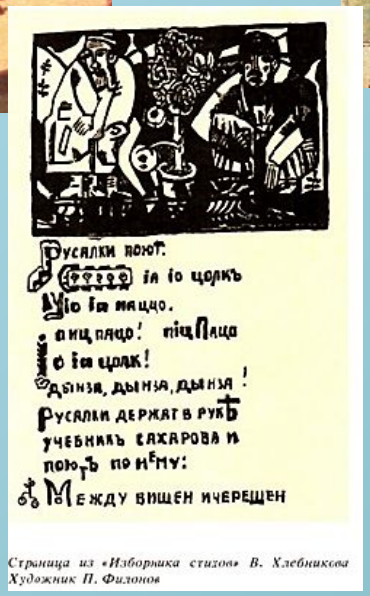

Страница из «Изборника стихов» В. Хлебникова
Художник П. Филонов

ЗАЛЪ ГОРОДСКОЙ ДУМЫ

26-го Февраля 1900 г.

ПРОГРАММА

ПУБЛИЧНАГО ЧТЕНІЯ

Владиміра СОЛОВЬЕВА

О КОНЦѢ ВСЕМІРНОЙ ИСТОРІИ

Начало въ 9 часовъ вечера

Напрямки модерністичної літератури

Символізм

В. Соловйов, О. Блок,
В. Брюсов, А. Бєлий,
В. Іванов,Ф. Сологуб
К. Бальмонт

Акмеїзм

М. Гумільов,
С. Городецький,
А. Ахматова,
М. Кузмін,
О.Мандельштам

Футуризм

В. Каменський,
О. Кручоних,
В. Маяковський,
В. Хлєбников,
С. Бобров, М. Асєєв,
Б. Пастернак,
І. Северянін

Імажинізм

С. Єсенін,
В. Шершеневич

Інші напрямки

М. Клюєв,
М. Цвєтаєва,
М. Волошин,
С. Чорний
та ін

Розквіт російської літератури на межі століть супроводжувався стрімким розвитком інших явищ духовного життя: музики, живопису, театру.
Тому унікальність літератури стає ще очевиднішою.

КОМПОЗИТОРИ

П.І. Чайковський
(1840 - 1893)

І.Ф.Стравінський
(1882 - 1971)

А.Скрябін
(1872 - 1915)

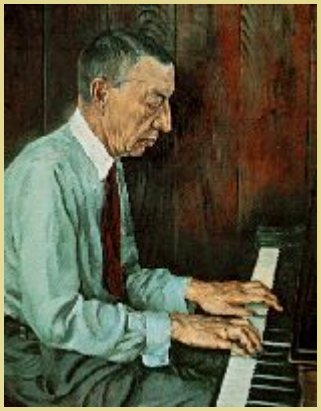

С.Рахманінов
(1873 - 1943)

Поряд з **В. Серовим та В. Васнецовим** - майстрами класичного напрямку, з'являються художники, які змінюють характер живопису XX століття.

В. Васнецов

М.Врубель

В.Серов

К. Малевич

В.Кандинський

М.Ларіонов

М.Шагал

Виникають нові театри

Театр О.Таірова

Театр В.Комісаржевської

Театр В.Мейєрхольда

Театр Є.Станіславського та В.Немировича-Данченко

Музеї

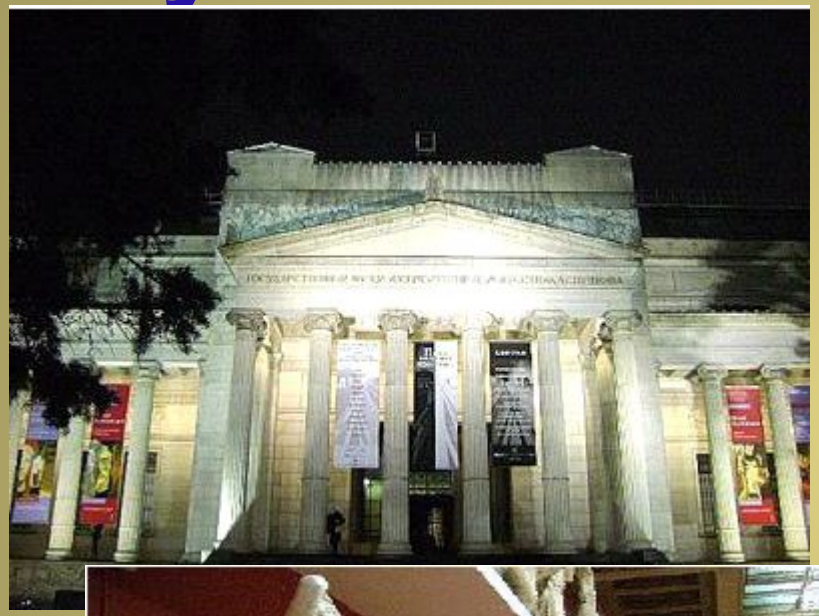

Третьяковська картинна галерея

Музей образотворчого мистецтва І. В. Цвєтаєва

Багато зробили для розвитку культури меценати - Морозови, Мамонтови, Рябушинські та інші, які вклали свої кошти в російське мистецтво.

“Срібне століття” стало якісно новим етапом в розвитку духовного життя Росії, справді новаторським періодом в російській літературі. Саме в цей час було опановано величезний пласт культурного спадку – від античності до сучасності. І в тому, що культура минулого заграла в ХХ столітті новими барвами , - величезна заслуга

“С РІБНОЇ ДОБИ”

Письменники “срібної доби ” в образотворчому мистецтві

Андрей Белый

Худ. Лев Бакст

Из моря слёз, из моря муки
Судьба твоя – видна, ясна:
Ты простираешь ввысь, как руки,
Свои святые пламена –
Туда, - в развалы грозной эры
И в визг космических стихий, -
Туда, - в светлеющие сферы,
В грома летящих иерархий

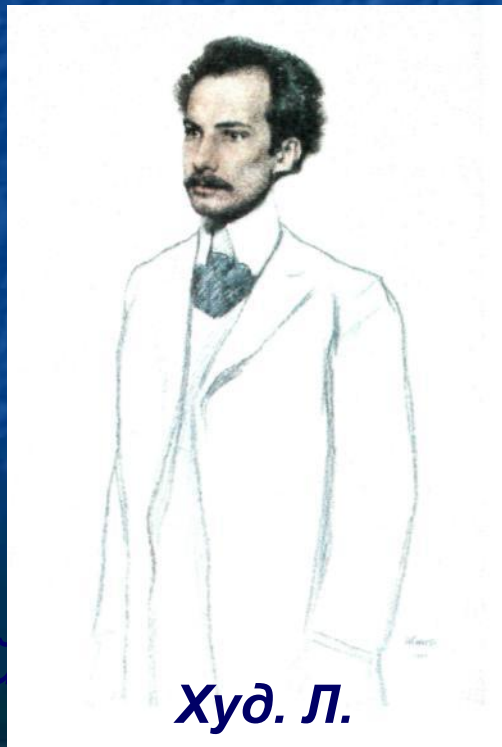

Худ. Л.

Александр Блок

1998 г.
Картон, акрил

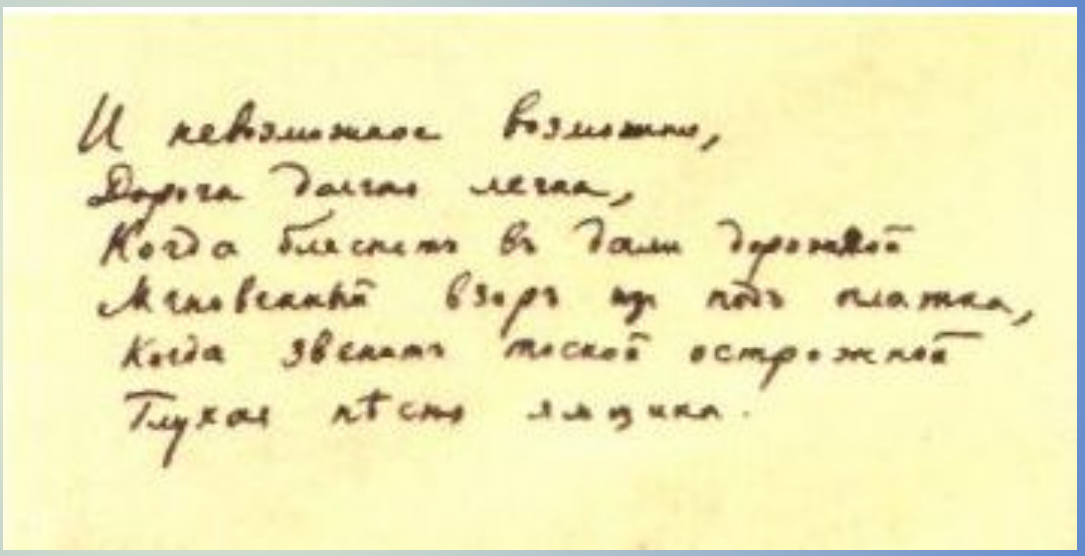

И невозможное возможно,
Дорога далгая легка,
Когда блеснет в дали дорожной
Мгновенный взор из под платка,
Когда звенит тоской острожной
Глухая пѣсня ямщика.

Автограф А. Блока

Вячеслав Иванов

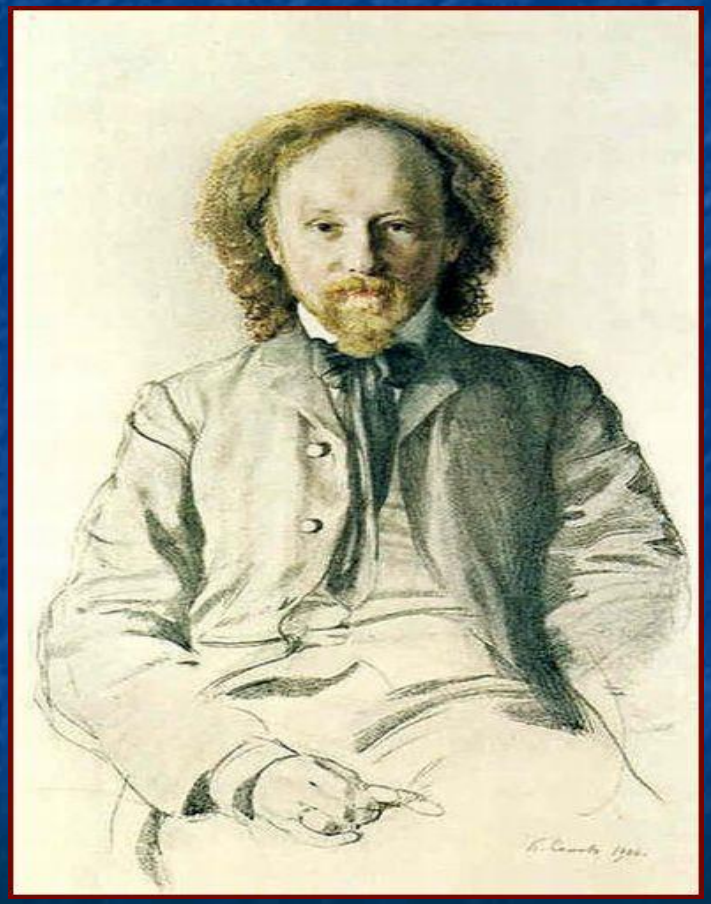

Худ. К. Сомов

Снега, зарей одеты
В пустынях высоты,
Мы – Вечности обеты
В лазури Красоты.
Мы – всплески рдяной пены
Над бледностью морей.
Покинь земные плены,
Воссядь среди царей!
Не мни: мы, в небе тая,
С землёй разлучены,-
Ведёт тропа святая
В заоблачные сны.

Константин Бальмонт

Худ. В.Серов, 1905 г.

Я на землю смотрю с голубой высоты,
Я люблю эдельвейс – неземные цветы,
Что растут далеко от обычных оков,
Как застенчивый сон заповедных снегов.

С голубой высоты я на землю смотрю,
И безгласной мечтой я с душой говорю,
С той незримой Душой, что мерцает во мне
В те часы, как иду к неземной вышине.

И, помедлив, уйду с высоты голубой,
Не оставив следа на снегах за собой,
Но один лишь намек, белоснежный цветок,
Мне напомнит, что мир бесконечно широк.

Саша Чёрный

5

Саша Черный. Худ. В. Д. Фалилеев. Офорт. 1915 г.

Любовь должна быть
счастливой–
Это право любви.
Любовь должна быть
красивой –
Это мудрость любви.
Где ты видел такую любовь

3

Саша Черный. Портрет работы художника В. Д. Фалилеева. Корнпалир. 1912 г.

В.В. Маяковский

Дружеский шарж
Репина-Маяковский

Худ. Н.Соколов
"В. Маяковский, Э. Мейерхольд»

Дружеский шарж
Маяковского-Репин

Д.Бурлюк

В.Каменский

В.Хлебников

Валерий Брюсов

М. Врубель

Я желал бы рекою
извиваться
По широким и сочным
лугам.
В камышах незаметно
теряться,
Улыбаться небесным
огням.
Но боюсь, что в соленом
просторе –
Только сон, только сон
бытия!
Я хочу и по смерти и в море
Сознавать свое
вольное «я»!

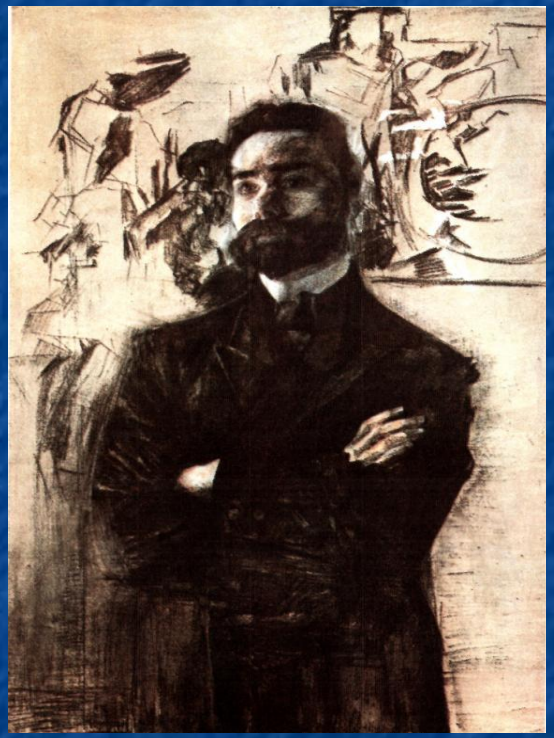

М.Врубель

Н. Гумилёв

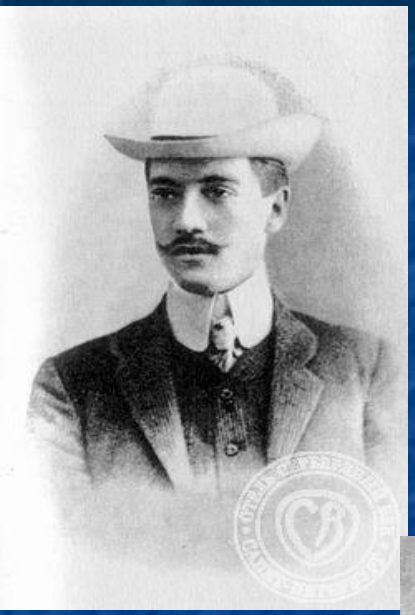

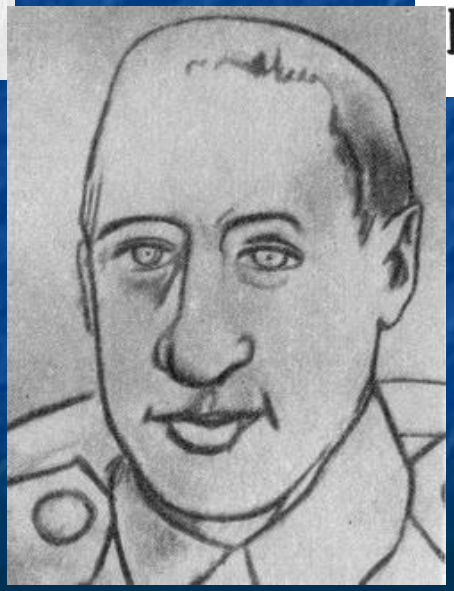

Худ. Н.В. Войтинская
1910-е года

Пусть безумствует
море и хлещет,
Гребни волн
поднялись
в небеса, -
Ни один пред грозой
не трепещет,
Ни один не свернет
паруса.

Анна Ахматова

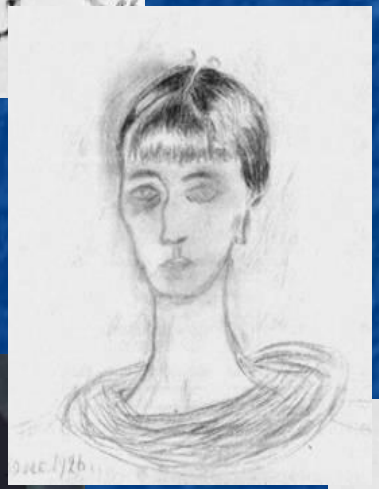

И упало каменное слово
На мою ещё живую грудь.
Ничего, ведь я была готова.
Справлюсь с этим как – нибудь.
У меня сегодня много дела:
Надо память до конца убить,
Надо, чтоб душа окаменела,
Надо снова научиться жить.
А не то…Горячий шелест лета
Словно праздник за моим окном.
Я давно предчувствовала этот
Светлый день и опустелый дом

История одного портрета

Худ. А. Осмеркин

А я росла в узорной тишине,
в прохладной детской молодого века.
И не был мил мне голос человека,
А голос ветра был понятен мне.
Я лопухи любила и крапиву,
Но больше всех серебряную иву.
И, благодарная, она жила
Со мной всю жизнь, плакучими ветвями
Бессонницу овеивала снами.
И – странно! – я ее пережила.
Там пень торчит, чужими голосами
Другие ивы что – то говорят
Под нашими, под теми небесами.
И я молчу…Как будто умер брат.